

er en Sag, vi fremdeles maa udvikle i det stærkest mulige Tempo, men tillige ogsaa saaledes, at det økonomiske Grundlag bliver virkelig forsvarligt. Og her kan det efter min Mening ikke nægtes, at mange af de Brug, som er blevet oprettet, er blevet oprettet paa Jord af en alt for daarlig Beskaffenhed, det er det ene og det værste, men ogsaa paa Jord, der tillige kulturmæssigt er under det Niveau, som man kunde anse for forsvarligt. At Jorden er velbebyggende, synes at komme noget tilbage i anden Plan, men den første Betingelse for, at Udviklingen kan blive heldbringende, er, at Jordens Beskaffenhed er af en forsvarlig Karakter og dens Ydeevne kulturmæssigt set maa være en saadan, at Forholdet ikke bliver det, at medens Græsset gror, dør Horsemor.

For nogle faa Aar siden var Jordpriserne høje, og ikke alene det, men Efterspørgselen efter Jord var stærkere end Tilbudet. Derfor fristedes man tidt til at lade sig nøje med Jord af en mindre god Beskaffenhed, for ikke at sige noget værre om den. I Øjeblikket er Forholdet efter min Mening det — og jeg synes, at Erfaringerne underbygger denne Opfattelse —, at Efterspørgselen efter Jord nu ikke er større, end at Tilbudet af god Jord i fuldt Maal er i Stand til at tilfredsstille den.

Derfor forekommer det mig, at de Organer, der administrerer Jordlovene, Sogneraadene, som skal skønne over, om Jorden er anbefalelsesværdig, Amtskommissionerne, som har en stor Myndighed i saa Henseende, naar de afgiver deres Votum, og Jordlovsudvalget, som vel nok har den afgørende Indflydelse her — disse tre Faktorer har i høj Grad Brug for at trække Maskerne noget sammen, saaledes at, baade i Øjeblikket og vel ogsaa ud i Fremtiden, ikke saa mange daarlige Parceller faar Lov til at slippe gennem Maskerne, som Tilfældet hidtil har været.

Lad mig for at undgaa Misforstaaelse indskyde den Bemærkning, at naar jeg her taler om Statshusmænd, saa mener jeg Husmændene efter den gamle Lov, idet den Jord, der udstykkes i Henhold til Lensloven og Præstegaardsloven, er af langt bedre Beskaffenhed end den, der købes rundt omkring i det aabne Marked. Og endvidere tænker jeg navnlig her paa nord- og vestjydske Forhold.

Naar man betragter de økonomiske Forhold, der er til Stede for Husmændene, vil man se, at de, som er værst betrængte, er dem, der har købt en daarlig Lod, har

faaet den godkendt og faaet rejst Bygninger — Bygningerne er jo lige dyre, enten de er opført paa god eller daarlig Jord —, og det er ikke alene daarlig Jord, der her er Tale om, men tidt ogsaa Jord, der er ude af Kultur, og som derfor kræver en stor Indsats baade i Form af Kapital og Arbejde, en Indsats, som vedkommende Husmands økonomiske Forhold i de allerfleste Tilfælde slet ikke er i Stand til at bære.

Anderledes forholder det sig med de Husmænd, som har overtaget en Jordlod af god Beskaffenhed, hvor Jorden har været i en saadan Kultur, at den har kunnet komme op paa fuld Ydeevne nogenlunde med det samme. Selv om de økonomiske Vanskeligheder ogsaa trykker disse Husmænd, saa er Forholdet alligevel, naar man skal bedømme det ud fra den Tilstand, der er, det, at det bliver forsvindende faa Procenter, der ikke rider Stormen af, medens Vanskelighederne for den første Kategori, som jeg har nævnt, vil medføre et stort Mandefald.

Jeg har derfor valgt Lejligheden her til at sige min Mening om denne Sag for om muligt at blive hørt af de Organer, som skal staa Vagt og Værn om den Op-gave, jeg her taler om. Jeg ved godt, at det altid er vanskeligt at være Formynder for voksne Mennesker, og det er jo i Virkeligheden saadanne, man staar overfor, selv om man tager de yngste, nemlig de Husmænd, der søger om at komme i Betragtning ved Uddeling af Statslaan. Forholdet er jo dog det, at Husmanden staar som den svageste Part, naar det drejer sig om at faa oprettet Husmandsbrug, han staar overfor at skulle købe Jord, og da er det vel ikke for meget sagt, at han skal være meget bedaget, hvis han ikke kan siges at være den svageste Part, naar det drejer sig om at faa en fornuftig Handel afsluttet.

Jeg tror, at Sogneraadene her i allerhøjeste Grad havde Grund til at indsnævre Maskerne meget. Jeg kender Tilfælde, hvor det vilde have været paa sin Plads, Tilfælde, som jeg gerne kunde nævne, men som jeg ikke synes det er nogen Nytte til at nævne. Sogneraadene skulde være mere kritiske, naar de vil anbefale eller ikke anbefale, og jeg tror, det vilde være gavnligt, om de mange Gange skrev nej der, hvor de nu skriver ja, og at Amtskommissionerne undersøgte Forholdet meget nøje og tog Jordens kulturelle Værdi i Betragtning, selv i de Tilfælde, hvor den er nogenlunde. Skulde der nemlig nedlægges